

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business)
ของสหรัฐอเมริกา
กับโอกาสของสินค้าและบริการของไทยในอนาคต

จัดทำโดย นายอมรเสฏฐ์ สิงหะ
รหัส 2010

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2 ปี 2553
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

**รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)**

**เรื่อง ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business)
ของสหรัฐอเมริกา
กับโอกาสของสินค้าและบริการของไทยในอนาคต**

**จัดทำโดย นายอมรเสฏฐ์ สิงหะ
รหัส 2010**

**หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2 ปี 2553
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา**

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เป็นที่ทราบกันดีว่าความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยาวนานมากกว่า 176 ปี โดยไทยเป็นพันธมิตรทางสนธิสัญญา (Treaty Ally) ของสหรัฐฯ เป็นประเทศแรกของเอเชีย และเป็นความสัมพันธ์ที่มีพัฒนาการที่ต่อเนื่องใกล้ชิดมากขึ้นผ่านความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของโลกมาโดยตลอด ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาในส่วนการค้าการลงทุนระหว่างกัน มูลค่าการค้าและการลงทุนของสหรัฐฯ กับไทยก็อยู่ในลำดับต้นมาอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความผูกพันที่ใกล้ชิดแม้ว่าทั้งสองประเทศจะอยู่กันคนละซีกโลกก็ตาม ฝ่ายไทยจึงควรพิจารณาอย่างรอบด้านถึงการส่งเสริมคู่ทางการค้าระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้นในโลกแห่งอนาคตต่อไป

ในอดีตการพิจารณาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทยกับประเทศต่างๆ ในเบื้องต้นมักจะอิงสถิติและข้อมูลในการประกอบการพิจารณาจากปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1. คุณค่าการค้า 2. การท่องเที่ยว และ 3. การลงทุน เป็นสำคัญ ซึ่งไม่น่าจะเพียงพอและหลายครั้งไม่สะท้อนกับข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในปัจจุบัน ซึ่งมีปรากฏการณ์การเข้ามาเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต มีผลให้โครงสร้างของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ องค์กรเอกชน ประชาชนและอื่นๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีความสลับซับซ้อน รวดเร็วมากขึ้นเป็นทวีคูณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยจึงจำเป็นต้องติดตามความเคลื่อนไหวดังกล่าวอย่างใกล้ชิด เพื่อพิจารณากำหนดนโยบายและแนวทางที่เป็นประโยชน์สูงสุดกับไทยในอนาคตต่อไป

โดยที่การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ มีข้อจำกัดด้านเวลา ซึ่งแม้ว่าพัฒนาการของการสื่อสารผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีผลกระทบอย่างกว้างขวางรอบด้าน ทั้งด้านสังคม การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ฯลฯ ก็ตาม รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะจำกัดเฉพาะการนำเสนอถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business) ของสหรัฐฯ ซึ่งนับวันจะมีความสลับซับซ้อนและทวีความสำคัญมากขึ้นต่อโลกในอนาคตโดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลและการปฏิสัมพันธ์ผ่านรูปแบบและช่องทางต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีความเสรีมากขึ้น ซึ่งเป็นพัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง มีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (business architecture) ภายในสหรัฐฯ และ ระหว่างประเทศ โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอผ่านข้อมูลเชิงสถิติที่เกี่ยวข้อง บทความและบทวิจัยต่างๆ และข้อคิดเห็นของบุคคลที่เป็นที่เชื่อถือเกี่ยวกับพัฒนาการและแนวโน้ม (trend) ของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคตไม่สามารถจำแนกเป็นรายประเทศได้เพียงอย่างเดียวแล้ว โดยในหลายกรณีภายใต้ความเคลื่อนไหวของโลก อิเล็กทรอนิกส์ บทบาทความสามารถและศักยภาพของแต่ละประเทศอาจหรือจะมีความสำคัญหรือ

เป็นประโยชน์น้อยกว่าศักยภาพและความชาญฉลาดขององค์กร/ภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งประชาชน หากมีความสามารถและได้เข้าถึงโอกาส

ในโลกธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ด้วย เพื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยจะได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและพิจารณากำหนดนโยบายที่เหมาะสม โดยเฉพาะการกำหนดกฎระเบียบที่เอื้อหนุนต่อทุกภาคส่วนของไทย การให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมสู่ทางการขยายผลประโยชน์ในด้านต่างๆ และโดยที่สหรัฐฯ เป็นผู้นำทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีตลาดขนาดใหญ่ที่เปิดกว้างให้มีการพัฒนาธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มที่ จึงสามารถเป็นตัวอย่าง (best practice) ถึงรูปแบบของเศรษฐกิจยุคใหม่ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศต่างๆ ในอนาคตต่อไป

ในส่วนของไทย ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงภาพรวมประวัติและความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างไทยสหรัฐฯ และการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยาวนาน เพื่อเป็นแนวทางประกอบการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายในอนาคต ในขณะที่เดียวกันก็จะนำเสนอถึงความพร้อมของไทยและแนวโน้มเชิงสถิติต่างๆ โดยจะนำทฤษฎี “รู้เขา-รู้เรา” หรือ SWOT มาวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดผลการศึกษาที่เป็นรูปธรรม โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านบวกและลบ เพื่อให้ผลการศึกษามีความชัดเจนและนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมได้ต่อไป

ผู้ศึกษาเชื่อเป็นอย่างยิ่งด้วยว่า รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของไทย ทั้งหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไปที่จะได้ตระหนักถึงพัฒนาการที่สำคัญของโลกผ่านกรณีศึกษาของสหรัฐฯ ซึ่งอาจนำไปสู่เศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ๆ ในอนาคตที่ไทยสามารถได้รับ

ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในทุกมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาภายใต้ความสัมพันธ์ จนถึงความสัมพันธ์ที่สะท้อนกับพัฒนาการของโลกในวาระต่างๆ ก็อาจพิจารณาในส่วนของการรายงานข้อมูลและแนวโน้มสำคัญๆ ในสหรัฐฯ เพื่อให้หน่วยงานไทยใช้ประกอบการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายในอนาคตที่มีประสิทธิภาพ ทันท่วงที และสอดคล้องกับพัฒนาการของโลก และนำไปสู่ผลประโยชน์สูงสุดของไทยในอนาคตต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง “ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business) ของสหรัฐอเมริกา กับโอกาสของสินค้าและบริการของไทยในอนาคต” เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร นักบริหารการทูตรุ่นที่ 2 ซึ่งผู้ศึกษาได้มุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลเพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าและ พัฒนาการในธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ โดยเชื่อมโยงจากบทความทางวิชาการจากบุคคล ที่ได้รับการยอมรับในวงการที่เกี่ยวข้องและใช้หลัก “รู้เขา-รู้เรา” หรือ SWOT มาวิเคราะห์ถึง ผลประโยชน์และโอกาสสินค้าและบริการของไทยในอนาคต

รายงานฉบับนี้ไม่มีทางสำเร็จลงได้ หากปราศจากคณาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.สมเกียรติ อริยปรัชญา ศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี และรองศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม ซึ่งได้ กรุณาถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ จัดทำรายงาน จึงขอขอบคุณคณาจารย์มา ณ ที่นี้ นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณกระทรวงการ ต่างประเทศ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ที่ได้มีส่วนให้ผู้ศึกษาได้เข้ามาอบรมในครั้งนี้ รวมถึงผู้บริหารระดับสูง เพื่อนข้าราชการ และ บุคคลในวงการต่าง ๆ ที่ได้ให้ข้อมูล ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานครั้งนี้ด้วย

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษานี้จะมีส่วนไม่มากก็น้อยที่จะช่วยให้ทุกภาค ส่วนของสังคมตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการของโลกธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ผ่านกรณีศึกษา ของสหรัฐฯ เพื่อให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน สามารถปรับตนเองและองค์การ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ของชาติที่มั่นคง ถาวรในอนาคตต่อไป

สารบัญ

	บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
	กิตติกรรมประกาศ	ฉ
	สารบัญ	ช
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ภูมิหลังความเป็นมา	1
	1.2 ความสำคัญของปัญหา	6
	1.3 ขอบเขตของการศึกษา	8
	1.4 วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษา	8
บทที่ 2	วิธีการศึกษา/กรอบความคิด/ทฤษฎีและผลวิจัย และคำศัพท์และคำนิยามต่าง ๆ	10
	2.1 แนวคิดทฤษฎี SWOT Analysis	10
	2.2 คำศัพท์และคำนิยามต่างๆ	11
บทที่ 3	ผลการศึกษา	14
	3.1 ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ	14
	3.2 นโยบาย Creative Economy ของรัฐบาล	16
	3.3 SWOT Analysis	16
บทที่ 4	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	26
	4.1 บทสรุป	26
	4.2 ข้อเสนอแนะ	26
	บรรณานุกรม	
	ประวัติผู้เขียน	

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1 แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ภูมิหลังและความเป็นมา ส่วนที่ 2 คือ ความสำคัญของปัญหา ส่วนที่ 3 คือขอบเขตของการศึกษา และส่วนที่ 4 คือ วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษาที่คาดว่าจะได้รับ

1.1 ภูมิหลังและความเป็นมา¹

ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ เป็นความสัมพันธ์ที่มีความลึกซึ้งยาวนาน ตั้งแต่ระดับรัฐ เอกชน องค์กรต่างๆ และประชาชนทั่วไป โดยความสัมพันธ์ได้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2376 (ค.ศ. 1833) จากที่ทั้งสองฝ่ายมีสนธิสัญญาไมตรีและการพาณิชย์ (Treaty of Amity and Commerce) โดยไทยเป็นประเทศพันธมิตรทางสนธิสัญญาของสหรัฐฯ ประเทศแรกในเอเชีย และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นสนธิสัญญาไมตรีและความสัมพันธ์เศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยและสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2509

จากนั้นมา ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ได้มีการพัฒนารูปแบบไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศโดยมีการยกระดับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดมากขึ้นเป็นลำดับ ตั้งแต่ยุคการขยายอาณาเขตของประเศมหาอำนาจยุโรป ซึ่งสหรัฐฯ ได้เข้ามามีบทบาทในการคลี่คลายปัญหาข้อพิพาทด้านพรมแดนฝั่งตะวันออกระหว่างไทยกับฝรั่งเศส การช่วยเหลือจากฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักรให้ผ่อนผันในเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต รวมถึงการช่วยเหลือไทยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญคือ ในช่วงปี 2450-2468 มีชาวอเมริกัน 2 ราย คือนาย Jen I. Westengard ได้รับพระราชทานพระราชมรรคาศักดิ์เป็นพระยาภักดีนิคมไมตรีด้วยมีบทบาทสำคัญในเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และนาย Francis B. Sayre ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาภักดีนิคมไมตรีด้วยเช่นกัน เพราะมีบทบาทช่วยไทยในการแก้สนธิสัญญาระหว่างไทยกับประเทศต่างๆ และภายหลังนาย Sayre ยังได้ช่วยเหลือไทยในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกด้วย นอกจากนี้ ในยุคสงครามเย็น ไทยได้ร่วมกับสหรัฐฯ และประเทศต่างๆ ในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ การอนุญาตให้สหรัฐฯ ใช้สนามบินและฐานทัพในไทย และการร่วมรบกับสหรัฐฯ ในโอกาสต่างๆ อาทิ เวียดนามและเกาหลี เป็นต้น นอกจากนี้ ไทยและสหรัฐฯ ได้ร่วมกับประเทศต่าง ๆ จัดทำ

¹ ข้อมูลกองอเมริกาเหนือ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ 2553

สนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Manila Pact) อันนำไปสู่การจัดตั้งองค์การสนธิสัญญาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) ด้วย ในด้านทวิภาคีก็มีการจัดทำแถลงการณ์ร่วม (Rusk–Thanat Communique) เมื่อปี 2505 ที่ย้ำถึงการเป็นพันธมิตรทางสนธิสัญญาที่สำคัญระหว่างกัน จากความใกล้ชิดของความสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องดังกล่าวส่งผลให้ไทยและสหรัฐฯ มีพัฒนาการด้านความร่วมมืออย่างกว้างขวางรอบด้าน ซึ่งรวมถึงการฝึกผสมร่วม Cobra Gold ซึ่งถือเป็นการฝึกผสมร่วมที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค และความร่วมมือภายใต้ USAID เป็นต้น นอกจากนี้ ในปี 2546 สหรัฐฯ ได้มอบสถานะพันธมิตรสำคัญนอกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (Major Non NATO Ally - MNNA) ให้แก่ไทย แสดงถึงการยกระดับความสัมพันธ์ด้านการทหารและความมั่นคง

สำหรับความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ภายหลังเหตุการณ์วันที่ 19 ก.ย. 2549 สหรัฐฯ งดการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับรัฐมนตรีและระงับความช่วยเหลือทางทหารบางส่วน แต่ความสัมพันธ์ก็ได้กลับคืนสู่ภาวะปกติอย่างรวดเร็วภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธ.ค. 2550 นอกจากนี้ในปี 2551 เป็นปีที่ครบรอบ 175 ปีของความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ทั้งสองฝ่ายได้ใช้โอกาสดังกล่าวส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยได้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีในทุกระดับ รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ และล่าสุดได้มีการจัดตั้ง Friends of Thailand Caucus (FOTC) ขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 2552 เพื่อประสานความสัมพันธ์ของไทยในหมู่สมาชิกรัฐสภาสหรัฐฯ ด้วย

ในส่วนของภาพรวมความสัมพันธ์นั้น ในระยะหลังสหรัฐฯ เห็นไทยเป็นพันธมิตรที่เชื่อถือได้ มีความสัมพันธ์ที่ mature และเห็นว่าไทยมีระดับการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ดีมีบทบาทด้านการระหว่างประเทศที่เหมาะสมและเป็นสังคมเปิดกว้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีความไม่แน่นอนทางการเมือง สหรัฐฯ จะกังวลถึงผลกระทบต่อธุรกิจและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และการที่ไทยเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหลักการที่สหรัฐฯ ให้ความสำคัญ

สำหรับความสัมพันธ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมระหว่างไทย-สหรัฐฯ นั้น ก็มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ปัจจุบันมีชาวไทยอาศัยอยู่ในสหรัฐฯ รวมกว่า 3 แสนคน ซึ่งกระจายอยู่ตามมลรัฐต่างๆ โดยเมืองที่มีชาวไทยอาศัยอยู่มากที่สุด ได้แก่ นครลอสแอนเจลิส นครซานฟรานซิสโก กรุงวอชิงตัน นครซีแอตเติล นครนิวยอร์ก นครชิคาโก และมีการจัดตั้งสมาคม ชมรม และกลุ่มต่างๆ มากมาย ตัวอย่างความร่วมมือทางสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมที่ได้ดำเนินการมาสืบเนื่องยาวนาน ได้แก่ โครงการฟูลไบรท์ของสหรัฐฯ ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2489 เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศต่างๆ รวมทั้งไทย ผ่านทางการศึกษาและโครงการแลกเปลี่ยน โครงการส่งอาสาสมัครสันติภาพ (Peace Corps) ของสหรัฐฯ ที่เข้ามาในไทยทุกปีตั้งแต่ ปี 2505 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชน รวมทั้งพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท โครงการไทยศึกษา (Thai Studies) และโครงการจัดตั้ง Thai Club/Society ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐฯ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์

ไทย – สหรัฐฯ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศไทย และล่าสุดมีการจัดตั้งโครงการสหรัฐอเมริกาศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี 2551 การที่มีการไปมาหาสู่กันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน มีบุคคลสำคัญระดับสูงของไทยได้ไปศึกษาในสหรัฐฯ เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การขยายความร่วมมือระหว่างกันเป็นไปในพื้นที่ฐานที่ง่ายสะดวก รวดเร็ว

ในด้านการค้าไทย-สหรัฐฯ นั้น ในภาพรวม ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกันก็มีความเป็นพิเศษ กล่าวคือ จากการเป็นพันธมิตรทางสนธิสัญญา ทั้งสองฝ่ายต่างได้รับสิทธิการประติบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment - NT) ส่งผลให้ ทั้งสองฝ่ายสามารถมีธุรกรรมทางการค้าในหลายส่วน ได้เท่าเทียมกัน ซึ่งช่วยให้บรรยากาศทางการค้าการลงทุนระหว่างกันเป็นไปอย่างราบรื่น โดยเฉพาะการลงทุนของสหรัฐฯ ในไทย ในขณะที่ไทยยังไม่ได้ประโยชน์จาก NT มากนัก ในส่วนผลประโยชน์ทางการค้าอื่นๆ ไทยได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) จากสหรัฐฯ โดยไทยเป็นประเทศที่ได้รับผลประโยชน์จาก GSP มากที่สุดประเทศหนึ่ง จากข้อมูลทางสถิติ สหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของไทย และเป็นตลาดนำเข้าอันดับที่ 4 ของไทย ในปี 2552 การค้าไทย-สหรัฐฯ มีมูลค่า 25,034 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปี 2551 ร้อยละ 21 โดยไทยได้เปรียบดุลการค้ากับสหรัฐฯ 8,288 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วน 2 เดือนแรกของปี 2553 นั้น การส่งออกของไทยไปยังสหรัฐฯ ปรับตัวดีขึ้นจากภาวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการส่งออกรวมของไทย ส่วนการนำเข้าจากสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นตามภาวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ในขณะที่ดุลการค้ายังคงที่อยู่ในระดับเดิม

ข้อมูลด้านการค้าระหว่างไทย-สหรัฐฯ

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ไทย-สหรัฐฯ	2550	2551	2552	ม.ค. – ก.พ. 53
มูลค่าการค้า	28,910	31,698	25,034	4,395
(% U จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า)	-0.4	9.5	-21	23
การส่งออก	19,415	20,274	16,661	2,786
(% U จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า)	-0.18	4.42	-18	18
การนำเข้า	9,494	11,423	8,373	1,609
(% U จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า)	-1	20	-27	33
ดุลการค้า	9,921	8,851	8,288	1,177
(% U จากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า)	0.6	-10.5	-6	2

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์, ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินค้าสำคัญที่มีสัดส่วนในการส่งออกไปยังสหรัฐฯ มาก 5 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อาหารทะเลกระป๋อง เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์ยาง และอัญมณีและเครื่องประดับ ส่วนสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ ที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช

ปี 2552 เป็นวิกฤตเศรษฐกิจครั้งสำคัญของสหรัฐฯ ส่งผลให้เกิดการว่างงาน และประชาชนควบคุมการจับจ่ายใช้สอย รัฐบาลสหรัฐฯ ได้อัดฉีดเม็ดเงินจำนวนมากเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ ทำให้มีเงินไหลเวียนในระบบมากขึ้น โดยการฟื้นตัวยังคงเป็นไปอย่างช้าๆ อัตราว่างงานยังคงเป็นปัญหาของสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม การที่รัฐบาลสหรัฐฯ มีนโยบายจะเพิ่มการส่งออกอีกเท่าตัวภายในเวลา 5 ปี เพื่อช่วยสร้างงานถึง 2 ล้านตำแหน่ง ในระยะแรกอาจส่งผลเพิ่มการส่งออกของสหรัฐฯ มาไทยและไปประเทศต่างๆ มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ ฟื้นตัวและสร้างงานได้มากขึ้น ผู้บริโภคมีกำลังซื้อมากขึ้น และในระยะยาวไทยและประเทศอื่นๆ น่าจะส่งออกปสหรัฐฯ ได้มากขึ้น

สำหรับการลงทุนโดยตรงจากสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย ปี 2552 จากสถิติการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิที่จัดเก็บโดยธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2552 (ม.ค.-พ.ย.) มีมูลค่าเงินลงทุนรวม 167,206.3 ล้านบาท สหรัฐอเมริกามีเงินลงทุนในประเทศไทยสุทธิรวม 4,370.12 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.6 ของมูลค่าเงินลงทุนรวมจากต่างประเทศ

การลงทุนของสหรัฐอเมริกาในไทยที่ได้รับการส่งเสริม

หน่วย: ล้านบาท

	2551	2552	U
ขั้นคำขอ			
จำนวน โครงการ	34	56	22
มูลค่าการลงทุน	7,471	34,631.1	27,160
ขั้นอนุมัติ			
จำนวน โครงการ	32	37	5
มูลค่าการลงทุน	8,698.4	25,591.3	16,892.9

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ขั้นคำขอ โครงการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาที่ยื่นขอรับการส่งเสริมในปี 255 จำนวนโครงการเป็นลำดับที่ 4 ของจำนวนโครงการลงทุนจากต่างประเทศ และมีมูลค่าการลงทุนสูงเป็นลำดับที่ 3 ของมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ จำนวนโครงการและมูลค่าลงทุนในปี 2552 เปรียบเทียบกับ

ปี 2551 เพิ่มขึ้น โดยมูลค่าการลงทุนสูงขึ้นมากเกือบ 5 เท่าจากปี 2551 คือเพิ่มจากมูลค่าลงทุน 7,471 ล้านบาทในปี 2551 เป็น 34,631 ล้านบาท ในปี 2552 ส่วนจำนวนที่ยื่นขออนุมัติจำนวน 56 โครงการ แบ่งเป็น

- โครงการขนาดเล็ก มูลค่าการลงทุนต่ำกว่า 50 ล้านบาท จำนวน 32 โครงการ หรือร้อยละ 57
- โครงการขนาดกลาง มูลค่า ระหว่าง 50-499 ล้านบาท จำนวน 17 โครงการ หรือร้อยละ 30.3
- โครงการขนาดใหญ่ มูลค่าเกินกว่า 1,000 ล้านบาท จำนวน 5 โครงการ หรือร้อยละ 8.6 มูลค่าการลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในโครงการขนาดการลงทุนเกินกว่า 1,000 ล้านบาท

ขั้วอนุมัติ มูลค่าการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาที่ได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากปี 2551 ทั้งนี้ เนื่องจากขนาดการลงทุนขนาดใหญ่ที่ได้รับการส่งเสริมทำการประกอบรถยนต์มีมูลค่าถึง 20,130 ล้านบาท และยังมีผลให้มูลค่าการลงทุนจากสหรัฐฯ ที่ได้รับการส่งเสริมในปี 2552 มีมูลค่าเป็นลำดับ 2 ของการลงทุนจากต่างประเทศรองจากประเทศญี่ปุ่น นับเป็นสัญญาณการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาอย่างหนึ่ง

โครงการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาที่ได้รับอนุมัติในปี 2552 มีจำนวน 37 โครงการ เป็นโครงการขนาดเล็ก มูลค่าการลงทุนต่ำกว่า 50 ล้านบาทจำนวน 24 โครงการหรือร้อยละ 64.8 ขณะที่มูลค่าการลงทุนถึงร้อยละ 90.7 ของมูลค่าการลงทุนที่ได้รับอนุมัติมาจาก 2 โครงการคือ โครงการประกอบรถยนต์ ลงทุน 20,130 ล้านบาทและโครงการขยายการผลิต IC และ IC Testing ของบริษัท Spansion (Thailand) ลงทุน 3,098.4 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2551 จะเห็นได้ว่า ในปี 2551 และปี 2552 จำนวนโครงการส่วนใหญ่จะเป็นโครงการขนาดเล็กเช่นเดียวกัน สำหรับมูลค่าการลงทุนที่ได้รับอนุมัติในปี 2551 โครงการลงทุนขนาดใหญ่มาจากกิจการอุปกรณ์ประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ในปี 2552 โครงการลงทุนขนาดใหญ่มาจากกิจการประกอบรถยนต์ และการผลิต IC

อุตสาหกรรมเป้าหมายในสหรัฐฯที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้ความสำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องมือ เครื่องจักร อุตสาหกรรมอากาศยาน อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง เช่น ซอฟต์แวร์ พลังงานทดแทน เป็นต้น

สหรัฐฯ เป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย โดยจากสถิติในปี 2549 นักท่องเที่ยวสหรัฐฯ มีจำนวนมากเป็นอันดับ 6 (รองจากมาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีนและอังกฤษ) โดยเดินทางมาประเทศไทยถึง 694,258 คนต่อปี ในขณะที่นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปสหรัฐฯ ประมาณ 40,000-50,000 คนต่อปี ซึ่งจากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยว

สหรัฐฯ นิยม ได้แก่ กรุงเทพฯ พัทยา และภูเก็ต และมีแนวโน้มขยายไปยังแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น สมุย เชียงราย กาญจนบุรี พัทยา และกระบี่

1.2 ความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่า ความก้าวหน้าของโลกยุคดิจิทัล (digital world) มีความสำคัญ และจะมีส่วนสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์แทบทุกคนในโลกนี้ และจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณอย่างรวดเร็วในอนาคต ไม่มีใครคาดการณ์ล่วงหน้าว่า Hi5 Facebook YouTube Google และอื่น ๆ จะเป็นส่วนต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การเกิดของ social networking ต่าง ๆ ส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์ของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเป็น “real time” จะมีมากขึ้น ในหลากหลายรูปแบบ การเกิดขึ้นของ application ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการใช้งานผ่านสินค้าและบริการของ Apple App Store ก็เป็นช่องทางให้กลุ่มคน/องค์กรที่มีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) สามารถมีบทบาทและมีส่วนให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความก้าวหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลให้เกิดธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบใหม่ ๆ ได้อย่างมากมาย รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ ผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตเฉพาะพัฒนาการของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business) ของสหรัฐฯ เท่านั้น เพื่อให้การศึกษามีความชัดเจน โดยจะมุ่งเน้นการนำเสนอผ่านบทความของวิชาการและข้อเขียนของบุคคลที่เป็นที่ยอมรับเป็นสำคัญ และทิศทางความเคลื่อนไหว (trend) ผ่านสถิติทางวิชาการต่าง ๆ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์สามารถเป็นไปได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งในลักษณะการดำเนินการผ่านองค์กร และการดำเนินการผ่านความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ของแต่ละคน

ในส่วนของการค้าสินค้าและบริการนั้น นาย Thomas Freidman ได้กล่าวว่า ในช่วงเริ่มต้นของการเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ หลายคนเชื่อว่า พัฒนาการที่จะเกิดขึ้น สหรัฐฯ จะมีบทบาทนำและเป็นการขยายอิทธิพลทางการค้าของสหรัฐฯ โดยมีกรกล่าวด้วยว่า “Globalization means Americanization”² ซึ่งในช่วงแรกอาจมีความเป็นจริงสูง เพราะทุกอย่างเริ่มที่สหรัฐฯ โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการเป็นผู้นำ ตั้งแต่กระบวนการผลิต การให้บริการ และการขยายผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการส่งผ่านรูปแบบทางวัฒนธรรมฮอลลีวูดด้วย ดังจะเห็นได้จากยุค dot.com ซึ่งเชื่อกันโดยทั่วไปว่า สหรัฐฯ จะเป็นผู้ได้ประโยชน์สูงสุด มีการบัญญัติศัพท์ E-commerce เพื่ออธิบายถึงการค้าอิเล็กทรอนิกส์ ที่สหรัฐฯ เป็นผู้กำหนด แต่ขณะนี้เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นระบบที่เปิดกว้างที่แทบทุกคนสามารถเข้าถึงได้

² หนังสือ The World is Flat หน้า 477

โอกาสให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จึงเป็นไปอย่างไร้ขีดจำกัด ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนในโลกก็มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลได้ค่อนข้างเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับบทบาทและการสนับสนุนของภาครัฐของแต่ละประเทศ ในกรณีนี้ ความคิดความสามารถ ความสร้างสรรค์ และการสรรสร้างโอกาสจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงผลประโยชน์ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ทุกคนสามารถคิดหรือเขียน โปรแกรมใหม่ และเปิดให้บริการหรือขายสินค้าใน internet หรือใน Apple App Store ได้ หรืออาจเข้าร่วมในการแข่งขันในเว็บไซต์ต่างๆ หรือออกแบบและขายสินค้าผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นตัวตนผ่านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในประเทศนั้นๆ นอกจากนี้ ในส่วนโครงสร้างของภาคธุรกิจ (business architecture) ก็มีการปรับตัว ตั้งแต่การบริหารบุคลากรและการบริหารค่าใช้จ่าย การ sourcing เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารระบบ supply chain รวมถึงการบริหาร inventory และการบริหารเวลา (time management) ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดค่าใช้จ่ายทางธุรกิจปัจจุบันจึงมีการขยายศัพท์จาก E-commerce (การค้าอิเล็กทรอนิกส์) ไปสู่ E-business (ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์) เนื่องจากมีขอบเขตกว้างขวางมากกว่าการค้า และ Digital Economy (เศรษฐกิจดิจิทัล) เนื่องจากในอนาคตผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจผ่านโลกทางกายภาพ (physical) จะขยายตัวในอัตราที่น้อยกว่าโลกดิจิทัล

ในอนาคตของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ บทบาทและความสามารถในการเข้าถึงผลประโยชน์และโอกาสต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลก ไม่ว่าจะเป็นคนชาติใด ในขณะที่รัฐจะมีบทบาทน้อยมากและจะน้อยลงมากขึ้นเป็นลำดับ การเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนทั้งในระดับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ของไทยตระหนักถึงความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์และผลประโยชน์ต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องมีการพิจารณาพิเคราะห์ถึงความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางป้องกันแต่เนิ่น ๆ ด้วยเช่นกัน โดยทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในโลกจะมีพื้นที่ (space) ในโลกอิเล็กทรอนิกส์ของตนเอง และจะเป็นพื้นที่ที่มีการควบคุมโดย Nation State น้อยมาก ดังนั้น ไม่ว่าจะส่วนบุคคลทั่วไป ภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือใหญ่ หากสามารถหาแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของโลก (Global demand) ได้ ก็มีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในตลาดโลกในอนาคตได้เช่นกัน (local to global)

ในธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business) ของสหรัฐฯ สหรัฐฯ ถือเป็นประเทศที่มีความพร้อมที่สุด เนื่องจากได้มีการพัฒนาระบบทางธุรกรรมทางการค้าที่มีความคล่องตัวและสร้างความมั่นใจให้ผู้ให้บริการ โดยมีการจัดทำระบบการป้องกันการหลอกลวงและโจรกรรมข้อมูล อาทิ ระบบลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์และระบบการซื้อขายผ่านบัตรเครดิตที่เชื่อถือได้ เป็นต้น ส่งผลให้การค้าขายสินค้าและบริการผ่านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ขยายตัวขึ้นอย่างก้าวกระโดด และมีการปรับตัวทางธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์อย่างรอบด้าน อาทิ การจ้างบุคคลต่าง ๆ ทั่วโลกเพื่อลด

ค่าใช้จ่ายและเพื่อประสิทธิภาพองค์กร การสรรหาสินค้าที่มีราคาถูก มีประสิทธิภาพสูงสุด ในขณะที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด มีการกำหนดการบริหารอุปสงค์และอุปทานในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่าย เวลาและความเสี่ยง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ขณะนี้บริษัท Boeing ได้ปรับจากการเป็นผู้ผลิตเครื่องบิน เป็นการว่าจ้างบริษัทต่างๆ ทั่วโลกให้ผลิตและส่งสินค้าให้ตามที่กำหนด โดยบริษัทเป็นเพียงผู้ประกอบเครื่องบินเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกัน บริษัทรถยนต์ต่าง ๆ ก็มีการจัดหา/ว่าจ้าง บริษัทต่าง ๆ ทั่วโลก ให้ผลิตสินค้าเพื่อป้อนบริษัทด้วยเช่นกัน ซึ่งที่ผ่านมา บริษัท ผู้ผลิตอะไหล่รถยนต์ของไทยบางรายก็ได้ประโยชน์จากธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ด้วย แต่เป็นการได้มาจากการผลักของอุปทาน (demand push) มากกว่าจากการได้ผลประโยชน์จากนโยบายของรัฐ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

โดยที่การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้มีข้อจำกัดด้านเวลา ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในส่วนของการนำเสนอธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ผ่านข้อมูลทางสถิติและบทวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อสื่อถึงผลประโยชน์ที่ไทยอาจได้รับในอนาคต ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถศึกษาได้กว้างขวาง ลึกซึ้งมากขึ้น ผู้ศึกษาจะใช้ทฤษฎี “รู้เขา-รู้เรา” หรือ SWOT มาปรับใช้ เพื่อให้เกิดผลการศึกษาที่เป็นรูปธรรม โดยพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ทั้งในด้านบวกและลบ เพื่อให้ผลการศึกษา มีความชัดเจนและนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมต่อไป

1.4 วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษา

เมื่อได้รับทราบถึงพัฒนาการสำคัญดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนาและขยายโอกาสการค้าสินค้าและบริการในอนาคตภายใต้ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ โดยควรเป็นการกำหนดนโยบายอย่างเต็มรูปแบบ และควรเป็นนโยบายระดับชาติ เพื่อให้การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือประชาชนที่สนใจ ทั้งนี้ แม้ว่าพัฒนาการของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวอาจส่งผลให้โลกปัจจุบันเล็กลง และความสามารถของรัฐที่จะเข้ามามีบทบาทจะถดถอยลงก็ตาม แต่ผู้ศึกษาเชื่อว่าบทบาทของรัฐ เพื่อกำหนดกรอบกติกาในการสร้างสภาพและสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมในธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการชี้ช่องและกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนของไทย ในระยะนี้ จะมีความสำคัญยิ่งเป็นทวีคูณเพราะจะสร้างความมั่นใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศก็สามารถมีบทบาทสำคัญ ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมการวิเคราะห์ถึงแนวทางของพัฒนาการในอนาคตผ่านการคัดกรอง/วิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยขยายโอกาสและพื้นที่ (space) การเข้าถึงธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ และ โลกในอนาคตด้วย

บทที่ 2

วิธีการศึกษา/กรอบความคิด/ทฤษฎี ผลงานวิจัยและคำศัพท์และคำนิยามต่างๆ

2.1 วิธีการศึกษา

ผู้ศึกษาเลือกที่จะศึกษาจากพัฒนาการและความก้าวหน้าของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ เป็นกรณีศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบโดยใช้ทฤษฎี SWOT เพื่อพิจารณาถึงโอกาสสินค้าและบริการของไทยในอนาคต โดยจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนหลักคือ ส่วนแรกเป็นการอ้างอิงถึงบทวิเคราะห์และบทความทางวิชาการต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับ บทความจากนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในระดับโลกถึงแนวความคิดและการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ และของโลกในอนาคต รวมถึงข้อมูลเชิงสถิติทางวิชาการและข้อคิดเห็นของบุคคลระดับสูงของไทยที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป โดยได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งสำคัญ ดังนี้

2.1.1 หนังสือ The World in Flat ของนาย Thomas Friedman ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ และการเชื่อมโยงเครือข่าย ข้อมูลข่าวสารของโลก ที่ยังจะมีความรวดเร็ว
และมีประสิทธิภาพมากขึ้นเรื่อยๆ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการบริหารจัดการ
ทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการของธุรกิจการค้าและบริการด้วย

2.1.2 หนังสือ Making Globalization Work ของนาย Joseph Stiglitz ซึ่งกล่าวถึงโลกาภิวัตน์
(Globalization) ซึ่งแม้ในหลักการจะเป็นประโยชน์ต่อมนุษยชน แต่ก็มีผลจำเป็นต้องมีการบริหาร
จัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 บทวิเคราะห์เรื่อง Thailand's Competitiveness; Creating the Foundations for Higher
Productivity ของนาย Michael E. Porter

2.1.4 ข้อมูลจาก กองอเมริกาเหนือ กรมนอเมริกาและแปซิฟิกใต้ สถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงวอชิงตัน เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และข้อมูลรอบด้านของความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ

2.1.5 ข้อมูลและบทความทางวิชาการของหน่วยราชการและหน่วยงาน/บุคคลต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง

2.1.6 ข้อมูลจากการสอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์และ
NECTEC

2.1.7 ข้อมูลจากโครงการศึกษาตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จัดทำโดยสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.1.8 ประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษา ที่เคยศึกษาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และเคยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ มาระยะหนึ่ง รวมทั้งขณะนี้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน

2.1.9 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากอินเทอร์เน็ต

2.2 ทฤษฎี SWOT Analysis

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมาย ดังนี้

Strengths	- จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
Weaknesses	- จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
Opportunities	- โอกาสที่จะดำเนินการได้
Threats	- อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร

หลักการสำคัญของ SWOT คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจได้ถึงการมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรในทางกลับกัน อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้ องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมต่อไป

สำหรับขั้นตอน/วิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis นั้น การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มีน้อยที่สุด

ผู้ศึกษาเชื่อว่า ทฤษฎีการวิเคราะห์แบบ “รู้เขา-รู้เรา” หรือ SWOT Analysis จะช่วยให้รายงานการศึกษานี้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะนำมาปรับใช้ เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และความเสี่ยง/อุปสรรค (threats) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางการดำเนินการของไทย โดยในช่วงท้ายผู้ศึกษาจะสรุปถึงแนวทางการดำเนินการโดยแยกเป็น 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ทุกส่วนได้รับทราบและตระหนักถึงแนวทางการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.3 คำนิยามที่สำคัญ

- E-commerce หรือ Electronic commerce หรือ การค้าอิเล็กทรอนิกส์ คือ การซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ โดยอาจสามารถแยกออกเป็นหลากหลายรูปแบบการค้า อาทิ การค้าระหว่างธุรกิจกับธุรกิจ (b2b) และการค้าระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภคหรือ (b2c) การค้าอิเล็กทรอนิกส์มีพัฒนาการมากกว่า 30 ปี นับตั้งแต่การเป็นเพียงเครื่องอำนวยความสะดวกทางการค้า การส่งผ่านข้อมูล ผ่านระบบ electronic data interchange (EDI) และต่อมา ได้พัฒนาไปสู่การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบบัตรเครดิต การโอนเงินออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น การค้าอิเล็กทรอนิกส์เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้น หลังจากการเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตและ World Wide Web (WWW.) ในปี ค.ศ. 1990 ซึ่งเปิดให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงกันและกันมากขึ้น โดยมีผู้ให้บริการทางการค้าอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้บริโภคหลักในสหรัฐฯ คือ amazon.com และ ebay.com

- E-business หรือ Electronic business หรือ ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์เป็นพัฒนาการอีกระดับหนึ่ง ตั้งแต่การส่งผ่านข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ (Electronic Data Interchange – EDI) การค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) จนถึงการค้าผ่านระบบธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (E-business) หรืออีกนัยหนึ่ง E-business คือ การใช้ประโยชน์ในการสื่อสารและส่งผ่านข้อมูลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจในทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างภาคธุรกิจเอกชน และปัจเจกบุคคลต่างๆ อันจะมีผลสำคัญต่อการปรับโครงสร้างทางธุรกิจ

(business model) เพื่อขยายความสามารถในการแข่งขันของการซื้อขายสินค้า การบริหารจัดการ ทั้งในรูปของการจัดหาสินค้าและบริการ (sourcing/outsourcing) การบริหารเวลาและโครงข่ายของ สินค้า (time/supply chain management) รวมถึงการบริหารจัดการด้านสินค้าคงคลัง (inventory) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อรูปแบบการค้าสินค้า การบริการ การผลิตและค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ในภาพรวม E-business จะมีส่วนโดยตรงต่อการบริหารจัดการในด้าน logistic โดยเฉพาะการส่งผ่านสินค้า การจัดการภาวะเบี่ยงที่อำนวยความสะดวกต่อการส่งผ่านข้อมูลทางการค้าและบริการต่าง ๆ การมีระบบป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ภาครัฐจะต้องเข้ามามีส่วนในการ บริหารจัดการให้ E-business มีประสิทธิภาพและสามารถเชื่อมต่อระหว่างประเทศได้

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับพัฒนาการและความก้าวหน้าของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ผ่านข้อมูลเชิงสถิติและบทวิเคราะห์ต่าง ๆ และแนวโน้ม (trend) ของอนาคตผ่านบทความ/หนังสือของนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับ หลังจากนั้นจะใช้การวิเคราะห์แบบ SWOT ซึ่งเป็นการพิจารณาเชิงเปรียบเทียบ จุดแข็ง(strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ของไทย ภายใต้พัฒนาการของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

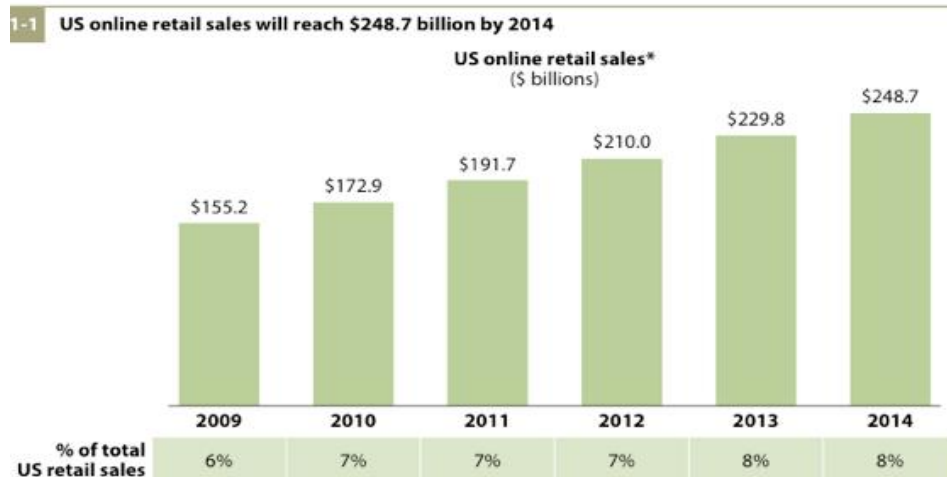
3.1 ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ

สำนักวิเคราะห์ Forrester Research³ ได้ทำการวิจัยพบว่า การค้าผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ นับจากปี ค.ศ. 2009 จนถึงปี ค.ศ. 2014 จะขยายตัวในอัตราร้อยละ 10 โดยจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 155 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นประมาณ 250 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณร้อยละ 8 ของการค้าปลีกของสหรัฐฯ ทั้งหมด ในขณะที่การค้าอิเล็กทรอนิกส์ในยุโรปตะวันออกจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11 ต่อปี จาก 93 พันล้านยูโร ในปี ค.ศ. 2009 เป็น 150 พันล้านยูโร ในปี ค.ศ. 2014 สำนักวิเคราะห์ Forrester ได้กล่าวถึง บริษัท Amazon ซึ่งเป็นผู้นำในการค้าสินค้าผ่านระบบออนไลน์ของสหรัฐฯ ด้วยว่า ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของ ปี ค.ศ. 2009 การค้าปลีกผ่าน amazon.com ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 42 หรือประมาณ 9.52 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่งผลให้มีกำไรเฉพาะไตรมาสนี้ขยายตัวประมาณร้อยละ 71 หรือ 384 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับปี ค.ศ. 2009 ยอดขายผ่าน amazon.com ได้ขยายตัวขึ้นร้อยละ 28 โดยมีกำไรทั้งสิ้น 902 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น จากปีที่ผ่านมาร้อยละ 40 ในขณะที่เดียวกันยอดขายในสาขาระหว่างประเทศของ amazon.com ที่ สหราชอาณาจักร เยอรมนี ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และจีน ได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 49 โดยมียอดขายที่ 4.56 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับปี ค.ศ. 2010 นาย Tom Szukutak หัวหน้าฝ่ายการเงิน (CFO) ของ amazon ได้คาดการณ์ว่า ยอดขายในไตรมาสแรกจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 32-43 เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสเดียวกันในปี ค.ศ. 2009 และผลกำไรจะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13-50

³ ที่มา : www.techcrunch.com

ผังแสดงแนวโน้มการค้าปลีกผ่านระบบออนไลน์ของสหรัฐฯ ระหว่างปี ค.ศ. 2009-2014

Figure 1 Forecast: US Online Retail Sales, 2009 To 2014

บริษัท Amazon เป็นบริษัทอเมริกัน ตั้งอยู่นครซีแอตเทิล มลรัฐวอชิงตัน โดยเป็นบริษัทที่เป็นศูนย์กลางการค้าปลีกของสหรัฐฯ ในระบบออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ เริ่มเปิดดำเนินการด้วยการเป็นผู้จัดจำหน่ายหนังสือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในปี ค.ศ. 1994 Amazon ถือเป็นบริษัทที่ทำกำไรได้อย่างต่อเนื่องและมีอัตราการขยายตัวสูง โดยเฉพาะในระยะหลังซึ่งมีการขยายจำนวนสินค้ามากขึ้น ขณะเดียวกันก็ได้รับกำไรจากการขายระหว่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้ผลกำไรในปีเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2003 ที่ 35 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 172 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 2009 และ Amazon ได้เข้าในกลุ่ม S&P 500 index ในปี ค.ศ. 2005 และเลื่อนเป็น S&P 100 index ในปี ค.ศ. 2008 และขณะนี้ มูลค่าตามราคาตลาด (market capitalization) ของบริษัท Amazon สูงกว่าร้านขายสินค้าปลีกเช่น Home Depot, Target, Costco ยกเว้น Walmart เท่านั้น⁴

นาย Friedman ได้มีการกล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารส่งผ่านข้อมูล ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และพัฒนาการของโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในอนาคต โดยจะมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อโครงสร้างต่าง ๆ ของโลก โดยเฉพาะโครงสร้างทางธุรกิจ (business architecture) ดังนั้น ทุกส่วนจำเป็นต้องศึกษาและปรับตัวให้สอดคล้องกับพัฒนาการดังกล่าว มิฉะนั้นจะล่าหลังและสูญเสียผลประโยชน์ นาย Friedman ได้กล่าวถึงธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ โดยจะมีการปรับตัวทั้งในมุมมองการเข้าถึงธุรกิจใหม่ๆ ในการดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ การบริหารจัดการของโครงสร้างทางธุรกิจทั้งหมด นอกจากนั้น นาย Friedman ยังได้กล่าวถึง

⁴ ที่มา Wikipedia.org/amazon.com

⁵ หนังสือ The World is Flat บทที่ 13

ความสำคัญของการมีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ในโลกอนาคต

3.2 นโยบาย Creative Economy ของรัฐบาล

เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2552 ฯพณฯ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีได้ประกาศจะนำหลักเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูเศรษฐกิจไทย โดยจะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางอุตสาหกรรมในอาเซียน โดยมีเป้าหมายส่งออกสินค้าเชิงสร้างสรรค์จากเดิมร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 20 ในปี 2555 นายกรัฐมนตรีได้กล่าวด้วยว่าเศรษฐกิจไทยจะพัฒนาและเติบโตในแบบเดิมๆไม่ได้ เนื่องจากมีคู่แข่งทางเศรษฐกิจในเรื่องแรงงาน ที่ดินที่เริ่มช่วงชิงความได้เปรียบของประเทศไทยไป เพราะฉะนั้นต้องพิจารณาว่าอะไรบ้างที่เป็นจุดแข็งของคนไทย ด้วยกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ และการดึงทุกความคิดจากความเป็นไทย จะช่วยเพิ่มมูลค่าสินค้าไทย จะทำให้คนไทยเติบโตได้ โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองทรัพยากรทางธรรมชาติ ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมั่นคง ทั้งนี้ มีประมาณการว่าในปี 2549 ประเทศไทยมีรายได้ที่เกิดจากเศรษฐกิจสร้างสรรค์ประมาณร้อยละ 10 และเชื่อว่าหากนำกลไกของภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือภาคเอกชน ด้วยการให้เงินอุดหนุนกว่า 20,000 ล้านบาทจากโครงการปฏิบัติการไทยเข้มแข็งก็จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ในปี 2555 ซึ่งตอนนี้มีโครงการเข้าร่วมประมาณ 100 โครงการ โดยรัฐบาลจะอนุมัติเงินจำนวน 3,800 ล้านบาท ในปี 2553

3.3 SWOT Analysis

3.3.1. จุดแข็ง (strengths)

1) ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐ

ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน ตั้งแต่ ค.ศ. 1833 หรือประมาณ 177 ปี จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง กว้างขวาง ทั้งในระดับการเมือง เศรษฐกิจ และประชาชน โดยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุคการขยายอาณานิคม ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง สงครามเย็น การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ จนถึงความร่วมมืออย่างรอบด้าน รวมทั้งความสัมพันธ์ในระดับประชาชนของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะการที่ไทยเป็นพันธมิตรทางสนธิสัญญา (Treaty Ally) เป็นประเทศแรกในเอเชียกับสหรัฐฯ ในขณะที่สหรัฐฯ ได้รับสิทธิเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) เช่นเดียวกับนักธุรกิจไทย และไทยก็เป็นประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) จากสหรัฐฯ ส่งผลให้บรรยากาศการค้าการลงทุนของสหรัฐฯ ในไทยมีความเป็นพิเศษ ซึ่งเอื้อต่อ

บรรยากาศด้านการค้าการลงทุนอย่างยิ่ง สหรัฐฯ เป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทยและมีการลงทุนในลำดับต้นในไทยเสมอมา แม้ว่าจะมีความห่างไกลทางภูมิศาสตร์และความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมก็ตาม นอกจากนี้ ด้วยอุปนิสัยที่เป็นมิตรของไทยในลักษณะบุคคลและลักษณะนิสัยที่เปิดกว้างต่อชาวต่างประเทศ ส่งผลให้สหรัฐฯ มีความคุ้นเคยกับไทย ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะเป็นฐานที่แข็งแกร่งในการพัฒนาความสัมพันธ์ทางธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างกันต่อไป อนึ่ง การเข้าตลาดสหรัฐฯ ก็ยังเป็นโอกาสให้ได้แสวงหาผลประโยชน์กับประเทศแคนาดาและประเทศเม็กซิโกผ่านความตกลงการค้าเสรี NAFTA ด้วย

2) ศักยภาพของไทย

ตามที่นาย Michael E. Porter ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยโดยเน้นศักยภาพในสาขาที่ไทยมีและสมควรได้รับการส่งเสริม ได้แก่ สินค้าอาหาร การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมรถยนต์ และการพัฒนาธุรกิจซอฟต์แวร์และ animation ซึ่งถือเป็นสาขาที่ไทยมีความได้เปรียบ (leverage) เหนือกว่าประเทศต่าง ๆ อยู่แล้ว หากได้รับการส่งเสริมและขยายศักยภาพภายใต้ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ก็ย่อมจะช่วยขยายพื้นที่และผลประโยชน์ของไทยในประชาคมโลกอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่น ในตลาดท่องเที่ยวของสหรัฐฯ ชาวอเมริกันจะนิยมใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความคุ้มค่า ทั้งด้านราคา คุณภาพ และความปลอดภัย อีกทั้งยังสามารถได้รับข้อคิดเห็น/วิจารณ์โดยตรงจากผู้บริโภคที่สามารถให้ข้อคิดเห็นและคะแนนความพึงพอใจได้ โดยผ่านเว็บไซต์หลัก ๆ อาทิ expedia.com, travelocity.com หรือ orbitz.com ซึ่งหากแหล่งท่องเที่ยวไทย ทั้งที่อยู่ในจังหวัดท่องเที่ยวหลัก เช่น ภูเก็ต กระบี่ เชียงใหม่ และในแหล่งท่องเที่ยวรอง เช่น ตรัง ชุมพร ลำปาง ลำพูน เป็นต้น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถพิจารณากำหนดตำแหน่ง (positioning) ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของไทย พร้อมประเมินคุณค่าการให้ บริการภายใต้ราคาที่เหมาะสมก็จะเป็นการเพิ่มช่องทางที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีความชื่นชอบและนิยมท่องเที่ยวไทยอยู่แล้วได้เป็นอย่างดี โดยหน่วยราชการไทยที่เกี่ยวข้องสามารถมีบทบาทหน้าที่สนับสนุน โดยเฉพาะการกำหนดค่าธรรมเนียมภาษีที่เกี่ยวกับท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อให้เอกชนไทยสามารถแข่งขันได้ และในขณะเดียวกันหากไทยสามารถมีนโยบายที่ชัดเจนให้ ไทยเป็นศูนย์กลาง (Hub) การท่องเที่ยวในภูมิภาค ก็จะเป็นการส่งเสริมให้ไทยสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืนด้วย สำหรับด้านอาหาร โดยที่ความก้าวล้ำทางอิเล็กทรอนิกส์จะมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการทางธุรกิจมีประสิทธิภาพมากขึ้นก็อาจช่วยขยายโอกาสให้กับสินค้าอาหารไทย โดยเฉพาะสินค้าเน่าเสียง่ายที่มี shelf life สั้น เป็นต้น

นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ ได้กล่าวในระหว่างการบรรยายในหัวข้อ “Thriving in the New Global Landscape” ที่กระทรวงการต่างประเทศเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553 ว่า การ outsourcing

ของโลกสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงใหญ่⁶ คือการ outsource ด้านการผลิตซึ่งได้เกิดขึ้นมาแล้ว และช่วงที่สอง การ outsource ด้านการบริการ ซึ่งกำลังเกิดขึ้นและจะเกิดขึ้นอีกอย่างมากภายใต้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และช่วงสุดท้ายคือการ outsource ด้านอาหาร โดยคาดว่าในปี ค.ศ. 2050 โลกจะต้องการอาหารในปริมาณมากขึ้นประมาณร้อยละ 70 ไทยจึงน่าจะได้รับประโยชน์หากสามารถบริหารจัดการได้ดี

นอกจากนี้ ปัจจุบันรัฐบาลไทยยังมีนโยบายชัดเจนที่จะพัฒนาให้ไทยมีเศรษฐกิจ/สังคมที่มีความคิดสร้างสรรค์ (creative economy/society) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือ/กลไกสำคัญในโลกอนาคตและโลกดิจิทัลที่จะสร้างความแตกต่างให้ไทย โดยเฉพาะในระดับบุคคล (individual) ซึ่งจะช่วยขยายพื้นที่ในโลกดิจิทัลของไทย อาทิ ธุรกิจบันเทิง animation และการสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับการค้าของไทย โดยเฉพาะสินค้าบริการ โดยในอนาคตมูลค่าทางธุรกิจเหล่านี้จะขยายตัวขึ้นในอนาคตอย่างต่อเนื่องต่อไป

3) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

จากการที่ไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาค และความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลาง (hub) ในด้านต่างๆ ดังนั้น ด้วยความก้าวหน้าของโลกอิเล็กทรอนิกส์จะส่งผลให้เกิดการส่งผ่าน/เคลื่อนย้ายสินค้าและบริการทั่วโลก อีกทั้งในปี ค.ศ. 2015 อาเซียนจะเป็น ASEAN Economic Community (AEC) ซึ่งจะช่วยให้ การส่งผ่านสินค้าและบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นไปได้โดยสะดวกมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ปัจจุบันสหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญกับประเทศเอเชียและอาเซียนอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยสามารถกำหนดและจำแนกประเภทธุรกิจของสินค้าและบริการที่อยู่ในข่ายที่สามารถขยายและพัฒนา เพื่อให้ไทยเป็น hub ในภูมิภาคได้ก็จะช่วยขยายโอกาสทางการค้าและบริการของไทยได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ซึ่งขณะนี้ผู้ศึกษาเชื่อว่า ปัจจุบันและในอนาคต หากไทยมีนโยบายที่เหมาะสม ไทยสามารถเป็นศูนย์กลางการส่งผ่านและเคลื่อนย้ายสินค้า (sourcing center) อย่างน้อยในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมรถยนต์ การท่องเที่ยวและอาหาร นอกจากนี้ สาขาหนึ่งที่ไทยมีศักยภาพและสามารถเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของภูมิภาค คือสาขาการรักษาพยาบาล (medical tourism) ซึ่งไทยถือเป็นอันดับหนึ่งใน medical tourism ในภูมิภาคมากกว่า 7 ปีแล้ว⁷ อย่างไรก็ตามโดยที่ medical tourism เป็นอุตสาหกรรมที่เป็นที่จับจ้องของประเทศต่าง ๆ เนื่องจากมีมูลค่าสูงและมีความมั่นคง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาความเป็นหนึ่งของไทยในด้านนี้

⁶ นายสุวิทย์ เมธินทรีย์ การบรรยายที่กระทรวงการต่างประเทศ ใน powerpoint หน้า 48 มิถุนายน 2553

⁷ การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์, เมษายน 2553

3.3.2. จุดอ่อน (weaknesses)

1) การเมืองไทย

ในห้วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา การเมืองไทยขาดเสถียรภาพเป็นอย่างมาก มีการปฏิวัติและเปลี่ยนรัฐบาลหลายครั้ง มีการประท้วงรัฐบาลในหลากหลายรูปแบบ และมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของคู่ค้าและนักลงทุนต่างประเทศเป็นอย่างยิ่ง และขณะนี้ยังคงมีความไม่แน่นอนทางการเมืองอยู่ จึงเป็นปัจจัยที่ไม่เอื้ออำนวยต่อบรรยากาศการค้าการลงทุนในระยะยาวเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม โดยที่ต้นทุนทางสังคมของไทยมีอยู่สูงในประชาคมโลก รวมทั้งความสัมพันธ์และความคุ้นเคยที่นานาประเทศมีต่อไทย ส่งผลให้นานาประเทศยังคงมีทัศนคติที่ดีต่อไทย ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์สึนามิ ภัยพิโรค SARS ไข้หวัดนก หรือแม้แต่กรณีการปิดสนามบิน ซึ่งทำให้ไทยไม่ได้รับผลกระทบมากนักหรือสามารถกลับคืนสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม สถาบันจัดอันดับเครดิตประเทศ S&P ได้จัดอันดับเครดิตไทยอยู่ที่ BBB+/Stable ตั้งแต่ที่ไทยเกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองเมื่อปี 2547 จนถึงเดือนพฤศจิกายน ปี 2551 และได้ปรับลดมุมมองของไทยเป็น BBB+/Negative ตั้งแต่การปิดสนามบินสุวรรณภูมิ เมื่อเดือนธันวาคม 2551⁸ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเมืองไทยมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของไทยอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม

2) ความล่าช้าทางเทคโนโลยีของไทย

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีของไทยยังไม่เข้าสู่ระดับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะการพัฒนาเครือข่ายในระบบ 3G ในขณะที่แทบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ใช้ระบบ 3G แล้ว ซึ่งหากมีความล่าช้าจะส่งผลให้กระบวนการพัฒนาของไทยในการจัดวางระบบเพื่อเข้าสู่โลกอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคตเป็นไปได้ด้วยความล่าช้ามากขึ้น ในขณะที่ประชาชนไทยเองก็จะขาดโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีทำให้ขาดศักยภาพในการพัฒนาด้วย

3) โลจิสติกส์/ความสามารถในการแข่งขัน

ปัจจุบันค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ซึ่งรวมถึงการขนส่งและการบริหารจัดการภายในองค์กรและนอกองค์กรของไทยเมื่อเทียบสัดส่วนกับ GDP สูงถึงร้อยละ 20 ในขณะที่สหรัฐฯ มีค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์เพียงร้อยละ 10 ประเทศญี่ปุ่นร้อยละ 11 สหภาพยุโรปร้อยละ 8 เท่านั้น จึงมีผลให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลง โดยปัจจุบันไทยถูกจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันโดย IMD และ WEF อยู่ที่อันดับ 26⁹ ซึ่งเป็นรองทั้งสิงคโปร์ จีนและมาเลเซีย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยจึงควรมุ่งเน้นการลดค่าใช้จ่ายทางด้านโลจิสติกส์ ทั้งในด้านโลจิสติกส์ด้าน

⁸ ดร. วรภัทร โทชนะเกษม การบรรยายที่กระทรวงการต่างประเทศใน powerpoint หน้า 24 -25, มิถุนายน 2553

⁹ นายสุรศักดิ์ เรืองเครือ รายงานการศึกษาส่วนบุคคล กระทรวงการต่างประเทศ 2552

กายภาพ อาทิ การขนส่ง ระบบการคมนาคม ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ เครื่องบินหรือแม้แต่ทางน้ำ และการบริหารจัดการองค์กรในรูปแบบต่างๆ การพัฒนาโครงสร้างโครงข่ายทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะเป็นปัจจัยสำคัญในการลดต้นทุนในด้านนี้ รวมถึงจะเป็นองค์ประกอบสำคัญให้ไทยสามารถขยายพื้นที่ในโลกรธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย ทั้งนี้ การพัฒนาโครงสร้าง (infrastructure) ด้านโลจิสติกส์จำเป็นที่ภาครัฐต้องมีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วม เพราะในบางกรณีจะมีภัยด้านความมั่นคงระหว่างประเทศด้วย

นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ได้กล่าวในโอกาสเดียวกันที่กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2553 ด้วยว่า ความพร้อมด้าน โลจิสติกส์ของประเทศต่างๆสามารถแบ่งออกเป็น 4 ช่วงใหญ่ๆ¹⁰ ได้แก่ ช่วงแรกการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ในระดับการขนส่งและกระจายสินค้า (Physical Distribution) ซึ่งไทยอยู่ในช่วงนี้ ช่วงที่สองคือการพัฒนาโลจิสติกส์ภายในประเทศอย่างรอบด้าน (Internally Integrated Logistics) อาทิ ประเทศออสเตรเลีย ช่วงที่ 3 คือการเข้าสู่พัฒนาโลจิสติกส์ในระดับระหว่างประเทศ (Externally Intergrated Logistics) อาทิ สหภาพยุโรป สิงคโปร์และฮ่องกง และการพัฒนาระบบ โลจิสติกส์ในระดับโลก (Globally Logistics Management) ซึ่งมีสหรัฐฯ เป็นผู้นำ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ล่าสุดกระทรวงพาณิชย์กำลังผลักดันออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจให้บริการ โลจิสติกส์หรือกฎหมาย โลจิสติกส์ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน ธุรกิจการให้บริการ โลจิสติกส์ของไทยให้มีมาตรฐานและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

4) ความสามารถด้านภาษาอังกฤษและการเข้าถึงเทคโนโลยี

แม้ว่าจะเป็นที่เข้าใจและยอมรับกันโดยทั่วไปถึงความจำเป็นที่คนไทยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจภาษาไทยอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง เพราะจะเป็นสื่อสำคัญให้เข้าใจถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทยมากขึ้น แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จำเป็นต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่คนไทยจะต้องมีความรู้ด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และมีความรู้ด้านการสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นช่องทางที่ทุกฝ่ายจะสามารถค้นคว้าและพัฒนาองค์ความรู้ของตนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งมีความทันสมัยและเข้าใจพัฒนาการของโลกมากยิ่งขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา คนไทยที่มีฐานความรู้ที่อำนวยต่อการพัฒนาโลกทางอิเล็กทรอนิกส์ยังมีจำนวนไม่มากนัก โดยนาย Michael Porter ได้ให้ความเห็นว่า จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเทศไทย พบว่า ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนไทยเมื่อจบการศึกษาแล้วยังไม่เพียงพอในระดับที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ยังมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม¹¹ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยจึงจำเป็นต้อง

¹⁰ นายสุวิทย์ เมษินทรีย์ การบรรยายที่กระทรวงการต่างประเทศ ใน powerpoint หน้า 119, มิถุนายน 2553

¹¹ ผลงานวิจัยของนาย Michael E. Porter ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พัฒนาและปรับปรุงระบบการให้การศึกษาแก่เยาวชนไทยในด้านนี้อย่างเต็มที่ เพื่อให้รอบรู้และสามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยสามารถนำความรู้มาแสวงหาผลประโยชน์หรือต่อยอดทางความรู้ที่ตนมีความสนใจได้

นอกจากนี้ ในรายงานโครงการศึกษาตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จัดทำโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ระบุว่า จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตของไทยเพิ่มขึ้นจากปี 2545 จำนวน 4.8 ล้านคนเป็น 11.4 ล้านคนในปี 2549 ในขณะที่ธุรกรรมทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ระหว่างภาคธุรกิจกับภาคธุรกิจหรือ (B2B) และภาคธุรกิจกับผู้บริโภคหรือ (B2C) มีเพียงร้อยละ 0.96 ในปี 2545 และเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.64 ในปี 2549 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ซึ่งแสดงว่าจำนวนผู้ใช้บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ขยายตัวในอัตราน้อยกว่าจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตด้วย¹²

5) การพัฒนากฎระเบียบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แม้ว่าจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นประธาน เพื่อกำกับดูแลภาพรวมการบริหารจัดการทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด รวมทั้งกำลังเสนอจัดตั้งองค์การมหาชนเพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิจัย แนวทางการพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการฯ พิจารณาดำเนินการและในส่วนของการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เมื่อปี 2544 และแก้ไขในปี 2551 ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ พัฒนาการทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ยังเกิดขึ้นน้อยมาก และมีการเติบโตน้อยมากเช่นกัน ซึ่งอาจสืบเนื่องจาก การออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นไปโดยล่าช้า อาทิ กฎหมายการรับรองลายเซ็นทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจของผู้บริโภค จึงเลือกที่จะใช้ระบบการค้าในรูปแบบอื่นแทน และตราบใดที่ไทยยังไม่สามารถสร้างระบบที่มีความปลอดภัยให้เกิดการยอมรับในการส่งผ่านข้อมูลทางการเงินต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อมั่นต่อระบบการขนส่งสินค้าผ่านช่องทางไปรษณีย์และอื่น ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัยและตรวจสอบได้ ไทยก็จะยังไม่สามารถพัฒนาและขยายศักยภาพในด้านนี้ อย่างเต็มที่ เพราะไม่สามารถสร้างกลไกตลาดที่เอื้อต่อผู้บริโภคและเป็นที่ยอมรับได้

3.3.3 โอกาส (opportunities)

1) Local to Global

ในอนาคตความจำเป็นต้องมีหน้าร้านหรือพื้นที่ทางกายภาพในการขายและโฆษณาสินค้าจะมีความสำคัญน้อยลงหรือในบางกรณีอาจไม่จำเป็น ธุรกิจผ่านอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นช่องทาง

¹² ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ใหม่ที่สินค้าในระดับในประเทศ (local) จะสามารถขยายพื้นที่การขายได้ในระดับโลก (global)¹³ ได้ ดังนั้น หากภาคเอกชนสามารถเข้าใจช่องทางการเข้าจับจองพื้นที่ในโลกอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างชาญฉลาด ก็จะช่วยเพิ่มพื้นที่/ช่องทางที่ไทยสามารถขายสินค้า/บริการได้ทั่วโลก จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะและความสามารถในการแข่งขันของไทยในด้านนี้ และในขณะเดียวกันภาครัฐก็ควรที่จะสร้างกฎระเบียบและช่องทางการเชื่อมต่อ (linkage) กับโลกอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวก ประหยัด และง่ายต่อการเข้าถึง เพื่อลดค่าใช้จ่าย อันจะส่งผลให้ภาคเอกชนรายย่อยหรือภาคครัวเรือนของไทยสามารถขยายโอกาสและช่องทางให้เข้าสู่ตลาดสหรัฐฯ ได้มากขึ้น ง่ายขึ้น โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยลง ทั้งนี้ นอกจากกลุ่มสินค้าที่นาย Michael Porter ได้กำหนดไว้แล้ว สินค้าที่ไทยอาจมีศักยภาพอาจเป็นสินค้าที่อิงความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูง รวมถึงสินค้าที่แสดงถึงความ เป็นเอเชียด้วย

2) การกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองต่อกระแสโลกาภิวัตน์¹⁴

นาย Joseph Steglitz ได้กล่าวว่า ถึงแม้ว่า Globalization จะมีส่วนดีแต่ก็มีความ จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการเพื่อให้ผู้ที่ไม่มีความเข้มแข็งจะไม่ได้รับผลกระทบหนัก ซึ่งสื่อให้เห็นว่าพัฒนาการภายใต้ความก้าวหน้าของโลกปัจจุบัน ประเทศที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะได้รับผลกระทบ ในขณะที่ประเทศที่สามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงก็จะสามารถได้รับประโยชน์ต่อพัฒนาการของโลกได้อย่างเต็มที่ ไทยจึงจำเป็นต้องติดตามความเคลื่อนไหวของกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อนำไปสู่การมีนโยบายที่เหมาะสมในอนาคต

3) การเป็นศูนย์ (Hub) ต่างๆ ของไทย

ความก้าวหน้าของธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Business) จะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการทางธุรกิจ จึงเป็น โอกาสที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องร่วมกันหารือถึงแนวทางการได้มาซึ่งผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ของไทย ซึ่งรวมถึงการพัฒนาให้ไทยเป็น ศูนย์ (Hub) ของภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไทยมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ และความใกล้ชิด และความคุ้นเคยกับสหรัฐฯ และประชาคมโลก ดังนั้น หากมีการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนและรวดเร็วและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลก็จะเอื้ออำนวยให้เกิดการค้าสินค้าและบริการในภูมิภาคนี้ ผ่านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์กับไทยในอนาคตมากขึ้น

4) การขยายธุรกิจบริการผ่านระบบดิจิทัลของสหรัฐฯ

นาย Thomas Friedman ได้ยกตัวอย่างภาคเอกชนกัมพูชาที่รับแปลง file ในรูปแบบ pdf และ jpeg มาจัดพิมพ์ใน word file โดยเน้นการให้บริการเพียงข้ามคืนในช่วงเวลากลางวันของ

¹³ หนังสือ Making Globalizations Work หน้า 22 - 24

¹⁴ หนังสือ The World in Flat บทที่ 12

สหรัฐฯ ซึ่งเป็นบริการที่แทบไม่ต้องใช้เทคโนโลยีและความรู้เลย แต่กลับสร้างรายได้ที่น่าพึงพอใจแก่ชาวกัมพูชา ส่วนอินเดียที่มีการให้บริการด้าน Call Center และการให้บริการหาข้อมูลในรูปแบบส่วนตัวให้กับผู้บริโภคสหรัฐฯ ในลักษณะ overnight service ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีเหล่านี้ จึงเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงรูปแบบใหม่ๆ ของการแลกเปลี่ยนสินค้าบริการซึ่งเป็นกระบวนการที่ก้าวเลยเส้นแบ่งระดับประเทศ การเจรจาการค้าเสรี การเคลื่อนย้ายแรงงาน การคำนวณรูปแบบภาษี และ NTB โดยนับวันจะมีมูลค่าและกระบวนการที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

5) หน่วยงานไทยในสหรัฐฯ

โดยที่ความสัมพันธ์ ไทย-สหรัฐฯ มีความใกล้ชิด ไทยจึงมีหน่วยราชการหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ของไทยในสหรัฐฯ ที่มีความหลากหลายและเข้มแข็ง และมีพัฒนาการที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยไทยมีสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน ซึ่งมีทีมประเทศไทย อาทิ สำนักงานผู้ช่วยทูตทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ สำนักงานผู้ช่วยทูตด้านการพาณิชย์ การเกษตร การคลัง การวิทยาศาสตร์ และสำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถานกงสุลใหญ่ใน 3 มลรัฐหลัก คือ แคลิฟอร์เนีย นิวยอร์ก และชิคาโก และมีหน่วยงานไทยอื่น ๆ ในมลรัฐต่างๆ อาทิ สำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายการลงทุน สำนักงานการท่องเที่ยว คณะผู้แทนถาวร ณ นครนิวยอร์ก และบริษัทการบินไทย เป็นต้น รวมทั้ง ยังมีสำนักงานกงสุลกิตติมศักดิ์ไทยในอีก 13 มลรัฐทั่วสหรัฐฯ อีกด้วย นอกจากนี้ชุมชนชาวไทยยังมีความเข้มแข็งมาก ซึ่งรวมทั้งชาวไทยในเจเนอราชั่นที่ 2 ซึ่งมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และมีการรวมตัวกันเป็นสมาคม ชุมชนต่าง ๆ มากขึ้นด้วย ดังนั้น หากทุกภาคส่วนของไทยในสหรัฐฯ โดยมีสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐอเมริกาและทีมประเทศไทยเป็นหลัก ในการเชื่อมความร่วมมือกับประเทศไทยอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพภายใต้นโยบายที่ชัดเจน ก็จะช่วยเหลือต่อผลประโยชน์ของไทยในอนาคตได้เป็นอย่างดี

3.3.4 อุปสรรค (threats)

1) พัฒนาการทางการเมืองไทย

ขณะนี้ โดยที่พัฒนาการของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ยังอยู่ในระหว่างการขยายกรอบการปฏิสัมพันธ์จากภายในประเทศไปสู่ระหว่างประเทศ โดยยังไม่มีความแน่ชัดถึงทิศทางและรูปแบบ เนื่องจากเป็นพัฒนาการที่มีการลักษณะการเคลื่อนไหวที่มีความรวดเร็ว มีความสลับซับซ้อน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถทางเทคโนโลยีและความชาญฉลาดของผู้ที่มีส่วนร่วมในการนี้ ทุกประเทศจึงจำเป็นต้องติดตามพัฒนาการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับตัวและกำหนดทิศทาง/นโยบายที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาติมากที่สุด ในการนี้ การเมืองที่มั่นคงของไทยจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งของไทย เนื่องจากจะช่วยให้ไทยสามารถผลักดันนโยบายต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อาทิ การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ตามมาตรฐานสากล การออกกฎระเบียบที่มีประสิทธิภาพและมีระบบการป้องกันที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคและสังคม โดยมีความทันสมัยและเป็นมาตรฐานที่สามารถเชื่อมต่อกับสากลได้อย่างสมบูรณ์ (seamless) การปฏิรูปและพัฒนากระบวนการศึกษาโดยเปลี่ยนจากการให้ความรู้เป็นการสร้างความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง จนถึงความพร้อมของประเทศในการรองรับการพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะการเป็นศูนย์ (Hub) ในด้านต่างๆ และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ซึ่งนับวันจะเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในทางกลับกัน หากไทยยังคงเผชิญกับเหตุการณ์ในลักษณะที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2553 ก็จะกระทบต่อความสามารถในการพัฒนาของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในขณะเดียวกัน ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เร่งพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ารวดเร็ว ความล่าช้าของไทยจึงจะบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของไทยเอง ทั้งในระดับประเทศ องค์กรและประชาชนมากขึ้น

2) เศรษฐกิจสหรัฐฯ

ขณะนี้ แม้ว่าจะเป็นที่เชื่อกันว่า สหรัฐฯ ได้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2552 แล้วก็ตาม แต่อัตราว่างงานของสหรัฐฯ ยังคงอยู่ในระดับที่สูงมาก คือร้อยละ 10 ซึ่งหากตัวเลขการว่างงานยังไม่ลดลงก็อาจทำให้สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายในลักษณะของการกีดกันทางการค้ามากขึ้น หรือออกกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าระหว่างประเทศมากนัก โดยเฉพาะการซื้อขายในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในอนาคตควรพัฒนาไปในทิศทางที่เป็นเสรีและเข้าสู่การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

3.4 ผลวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎี “รู้เขา-รู้เรา” หรือ SWOT ในลักษณะเชิงเปรียบเทียบระหว่างธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์กับความพร้อมของไทย สามารถสรุปได้ว่า แม้ว่าธุรกิจสหรัฐฯ ในปัจจุบันจะยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาธุรกรรมในตลาดภายในประเทศเป็นหลัก ซึ่งจากสถิติมีการขยายตัวอัตราที่สูง และมีสัดส่วนต่อการค้าปลีกของสหรัฐฯ มากขึ้นเป็นลำดับก็ตาม แต่จากการคาดการณ์จากนักวิชาการและบทวิเคราะห์ต่างๆ ก็เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันว่า โครงสร้างทางธุรกิจของโลกจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยจะมีการขยายการปฏิสัมพันธ์ในระดับระหว่างประเทศมากขึ้น จึงจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยต้องเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อไทย ทั้งในระดับรัฐ องค์กรเอกชนและประชาชน ในขณะนี้ ไทยยังคงมีความได้เปรียบและเสียเปรียบหลายประการ ในส่วนที่ได้เปรียบคือ การมีความคุ้นเคยกับสหรัฐฯ ในทุกระดับ การมีฐานการค้าการลงทุนที่แข็งแกร่ง การมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ การมีภาคการค้าต่างๆ ที่เป็น

ที่ยอมรับและมีแนวโน้มขยายตัวด้วยดี เช่นอาหาร รถยนต์ ในขณะที่เดียวกัน ไทยก็เสียเปรียบในด้านความไม่มั่นคงทางการเมือง การศึกษาและการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งเป็นประเด็นที่ไทยต้องพัฒนาต่อไป

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 บทสรุป

ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์จะให้รายงานนี้เป็นการนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปเข้าใจถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดในการพัฒนาธุรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีความพร้อมทั้งในเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความพร้อมในการบริหารจัดการของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีจำนวนผู้บริโภคภายในประเทศที่มีขนาดใหญ่ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็นการนำเสนอผ่านข้อมูลทางสถิติต่างๆ และแนวโน้มของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ที่มีการขยายตัว รวมทั้งได้ยกตัวอย่างถึงแนวโน้ม (trend) ของอนาคตผ่านบทวิเคราะห์วิจัยต่างๆ และบุคคลและข้อคิดที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งแม้ว่าขณะนี้พัฒนาการของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่จะยังคงจำกัดอยู่เฉพาะภายในประเทศเป็นหลัก แต่ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นช่องทางใหม่ที่อาจนำมาซึ่งผลประโยชน์ของประเทศต่างๆ และไทยในอนาคต ทั้งในด้านสินค้าและบริการ โดยการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะขยายไปในระดับระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งหากไทยสามารถเข้าไปสร้างตัวตนในพื้นที่ทางอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ ก็จะช่วยทำให้ไทยมีความสามารถในการเชื่อมต่อ (linkage) กับเวทีระหว่างประเทศในด้านนี้ต่อไป สำหรับความพร้อมของไทยนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าไทยยังคงมีพื้นฐานความพร้อมที่ดีอย่างยิ่ง ทั้งด้านความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ การมีฐานทางการค้าการลงทุนระหว่างกันที่เข้มแข็ง มีการค้าในสาขาต่างๆ ที่มีโอกาสการขยายตัวสูง จึงน่าจะมีการพิจารณาขยายโอกาสของสินค้าและบริการของไทยผ่านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคตได้

4.2 ข้อเสนอแนะ

โดยที่การปฏิสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ในด้านนี้ จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะต้องตระหนักเพื่อเพิ่มบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อสรุปและข้อเสนอแนะ โดยแยกเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

4.2.1 ภาครัฐฯ

หลังจากที่ได้จัดทำการวิเคราะห์ SWOT แล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่า บทบาทที่สำคัญที่สุดของภาครัฐ คือ การจัดกฎ ระเบียบที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมการพัฒนาปฏิสัมพันธ์กับธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯ และของโลกในอนาคต เพื่อให้เกิด โครงสร้างและระบบการเชื่อมต่อที่สมบูรณ์ (seamless) และสะดวกต่อการเข้าถึงภายใต้ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงภาคเอกชน ไทยขนาดกลางและขนาดเล็ก (SME) ซึ่งมีความจำกัดในด้านศักยภาพทางเทคโนโลยีเพื่อให้เข้าถึงธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวกมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการสร้างระบบการป้องกันของอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อมิให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ได้

ในการนี้ โดยที่ประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมากมาย อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรมและ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ในส่วนของเทคโนโลยี และการกำหนดกฎ ระเบียบทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนกระทรวงพาณิชย์ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำหน้าที่ชี้ช่องทาง ส่งเสริมความรู้และสร้างโอกาสให้เป็นรูปธรรมของไทย และกระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานที่จะต้องติดตามความเคลื่อนไหวในต่างประเทศ เพื่อนำเสนอให้หน่วยงานของไทยดำเนินการตามที่เห็นเหมาะสมต่อไป ส่วนกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษาก็มีหน้าที่พัฒนาระบบการเรียนการสอน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องมีคณะกรรมการระดับสูงเพื่อกำกับดูแลเรื่องนี้โดยตรง โดยอาจเป็นคณะกรรมการระดับชาติที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม ซึ่งจากการสอบถาม NECTEC และกระทรวงพาณิชย์ ทราบว่า ขณะนี้มีการจัดตั้งคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นประธาน เพื่อกำกับดูแลในภาพรวม และมีการดำเนินการเพื่อจัดตั้งองค์การมหาชนเพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิจัย แนวทางการพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการฯ พิจารณาดำเนินการ ในส่วนของการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เมื่อปี 2544 และแก้ไขในปี 2551 อย่างไรก็ดี โดยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อย ส่งผลให้การออกกฎหมายลูกที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างล่าช้า อาทิ กฎหมายการรับรองลายเซ็นทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งยังอยู่ในช่วงการดำเนินการ เป็นต้น ทำให้พัฒนาการทางธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของไทยไม่ได้รับความเชื่อถือและเป็นไปอย่างล่าช้า อย่างไรก็ดี ในภาพรวม สามารถจำแนกข้อเสนอแนะ แนวทางการดำเนินการของภาครัฐได้ ดังนี้

1) ภาคการศึกษา

หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ อาจพิจารณาปรับปรุง โครงสร้าง และแนวทางการให้การศึกษาของโรงเรียนไทยในปัจจุบันให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพัฒนาการ

ของโลกปัจจุบัน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า โดยพื้นฐานหลักไทยยังคงต้องมุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนในส่วนของความเป็นคนไทยที่ดีที่รู้จักบทบาทหน้าที่เข้าใจถึงประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไทย เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งของสังคมไทย ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีกระบวนการศึกษาที่เอื้ออำนวยให้เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการไขว่คว้าหาความรู้ในส่วนที่ตนสนใจได้ ดังนั้น ความสามารถทางภาษาอังกฤษจะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในอนาคต และการสามารถเข้าถึง เข้าใจการหาความรู้ การใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต จะเป็นช่องทางสำคัญในการสร้างความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี

2) ระบบ/โครงสร้าง

ในส่วนนี้ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและ NECTEC จะเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างเสริม และกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกส่วนสามารถเข้าถึง โลกทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวกภายใต้ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว แต่ก็มีคามจำเป็นจะต้องผลักดันกฎหมายลูกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการประสานธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป นอกจากนี้ ภาครัฐ ควรมุ่งพัฒนาระบบการให้บริการทางอินเทอร์เน็ตให้มีมาตรฐานสูงอย่างน้อยในระดับสากล เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

3) การเป็นศูนย์กลาง (Hub) ในภูมิภาค

ความก้าวหน้าของธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-business) จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการทางธุรกิจ หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องร่วมกันหารือถึงแนวทางการพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของภูมิภาค ดังนั้น หากมีการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนและรวดเร็วและเป็นมาตรฐานสากล จะเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยให้เกิดการค้าสินค้าและบริการในภูมิภาคนี้ผ่านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ไทยเป็นศูนย์กลางได้มากขึ้น

4) การขยายธุรกิจบริการในรูปแบบใหม่ๆ กับสหรัฐฯ

ไทยควรมุ่งเน้นการขยายความร่วมมือในรูปแบบใหม่ ๆ โดยใช้ความก้าวหน้าทางการส่งข้อมูลผ่านอิเล็กทรอนิกส์กับสหรัฐฯ โดยเฉพาะสินค้าบริการที่แทบไม่ต้องใช้เทคโนโลยีและความรู้ความสามารถมากนัก โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยจำเป็นต้องพิจารณาถึงสินค้าและบริการในสาขาที่ควรส่งเสริมและที่ไทยมีศักยภาพ โดยเฉพาะสินค้าผ่านกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูง อันจะเป็นประโยชน์ต่อเอกชนและประชาชนต่อไป

5) หน่วยงานไทยในสหรัฐฯ

สถานเอกอัครราชทูตประจำสหรัฐอเมริกาและทีมประเทศไทยอาจพิจารณาโดยร่วมกับ

หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ของไทยในสหรัฐฯ และสมาคมและชุมชนไทยในสหรัฐฯ พิจารณาแนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างทีมไทยในสหรัฐฯ กับประเทศไทยอย่างเป็นทางการและเป็นระบบและรอบด้าน ทั้งในระดับรัฐ องค์กรเอกชนต่างๆ และระดับประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนของไทยที่เกี่ยวข้อง และจะช่วยเอื้อต่อผลประโยชน์ของไทยในอนาคตได้เป็นอย่างดี

4.2.2 ภาคธุรกิจเอกชน

ภาคเอกชนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทย เนื่องจากในท้ายที่สุดแล้ว การซื้อขายสินค้าและบริการจะเอื้ออำนวยให้เกิดกลไกทางตลาดที่มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป ดังนั้น ภาคเอกชนจะต้องผลักดันตนเองให้เกิดความสามารถในการเข้าสู่ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น อาทิ การจัดทำเว็บไซต์ การให้บริการออนไลน์ต่างๆ เพื่อให้สามารถมีพื้นที่ (space) ในโลกอิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น

ในส่วนของรูปแบบการดำเนินการนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือการพัฒนาการซื้อขายสินค้าและบริการภายใต้ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์*ในระดับภายในประเทศ* ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว โดยกระทรวงพาณิชย์อาจเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมให้มีระบบของตลาดการซื้อขายกลาง หรือมีการระบบการคัดกรองผู้ให้บริการที่น่าเชื่อถือได้ โดยประสานกับ NECTEC ในการออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการซื้อขายในตลาดกลางที่มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือได้ รวมทั้งเชิญชวนให้ภาคธุรกิจเอกชนที่เกี่ยวข้องและผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการค้า ทั้งในฝั่งผู้ซื้อผู้ขาย โดยมีการตรวจสอบและประเมินผู้ซื้อและผู้ขายเป็นระยะๆ ตามมาตรฐานสากล ซึ่งการพัฒนานี้ในโอกาสเดียวกันก็จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านโลจิสติกส์ของไทยในระยะยาวด้วย โดยเฉพาะกลไกและขนาดของตลาด (economy of scale) จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ของไทย ซึ่งทั้งภาครัฐ เอกชน สามารถมีบทบาทสนับสนุนกันและกันได้ และเมื่อค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ของไทยลดลง ก็จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของไทยในระยะยาวต่อไป

ส่วนการดำเนินการในลักษณะที่สอง คือการพัฒนาตลาดซื้อขาย *ในระดับระหว่างประเทศ* โดยเฉพาะในตลาดหลักของโลกซึ่งสหรัฐฯ เป็นผู้นำ โดยจะต้องมีการสร้างระบบการเชื่อมต่อข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมต่อกับตลาดซื้อขายหลักของสหรัฐฯ เช่น amazon.com และ ebay.com หรือตลาดเฉพาะสินค้าอื่นๆ ของสหรัฐฯ ซึ่งหากไทยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีพื้นที่ในตลาดดังกล่าวได้ ก็จะเปรียบเสมือนการมีหน้าร้านอยู่ในพื้นที่ขายในระดับโลก และในระยะยาวก็จะเกิดการพัฒนาคูณภาพของสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลกต่อไป

4.2.3 ภาคประชาชน

จากการที่ภาครัฐสื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของโลกเทคโนโลยี และจากการที่โลกปัจจุบันมีขนาดเล็กลง เพราะการสื่อสาร คมนาคมและเทคโนโลยีสามารถเป็นไปได้ อย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และในหลายส่วนจึงมีลักษณะเป็นโลกที่ไม่มีพรมแดน จึงจำเป็นต้องสื่อให้ประชาชนทราบถึงความจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่สนใจและเป็นประโยชน์ จากอินเทอร์เน็ต อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป โดยประชาชนจะเป็นผู้เล่น (player) ที่สำคัญและจะได้รับประโยชน์โดยตรงมากที่สุด นอกจากนี้ ภาครัฐ อาจมีบทบาทสำคัญในการ สื่อถึงความสำเร็จของบุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จจากโลกอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะ กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความคิด ในเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งอาจพิจารณาร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างๆ ในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเยาวชนไทยด้วย

บรรณานุกรม

- วรภัทร โตรณะเกษม. 2553. “การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการจัดอันดับประเทศไทย” การบรรยายที่กระทรวงการต่างประเทศ, มิถุนายน.
- สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร. 2551 “โครงการการศึกษาตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์” กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. 2553. “Thriving in the New Global Landscape” การบรรยายที่กระทรวงการต่างประเทศ, มิถุนายน.
- สุรศักดิ์ เรืองเครือ. “รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง แนวทางการกระจายและขยายตลาดสินค้าไทยในสหรัฐอเมริกาภายใต้ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลก” หลักสูตรนักรับราชการทูตรุ่นที่ 1 ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). 2009. “ทำไมต้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์”. กรุงเทพมหานคร: บริษัทคอนแทรคท์ พับลิซิง จำกัด
- Friedman, Thomas L. 2007. *The World is Flat*. New York: Picador
- Krugman, Paul. 2009. *Depression on Economics and the Crisis of 2008*. New York: W.W. Norton Company, Inc.
- Porter, Michael E. 2006 “Thailand’s Competitiveness; Creative the Foundation for Higher Productivity.”
- Stiglitz, Joseph E. 2007. *Making Globalizations Work*. New York: W.W. Norton Company, Inc.

ประวัติผู้เขียน

นายอมรเสฏฐ์ สิงหะ

Mr. AMORNSATE SINGHAการศึกษา

1. Bachelor of Arts (Finance)
University of San Francisco
สหรัฐอเมริกา
2. M.A. International Economics
College of Notre Dame
สหรัฐอเมริกา

ตำแหน่งปัจจุบัน

อัครราชทูตที่ปรึกษา ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน

ประวัติการรับราชการ

พ.ศ. 2532	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 3 กองเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจ
พ.ศ. 2533	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจ
พ.ศ. 2534	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองรับรอง กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2535	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 5 กองรับรอง กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2536	ดำรงตำแหน่ง	เลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีส
พ.ศ. 2538	ดำรงตำแหน่ง	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีส
พ.ศ. 2540	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองอเมริกาเหนือ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
พ.ศ. 2543	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 7 กองอเมริกาเหนือ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
พ.ศ. 2546	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 7 สำนักงานเฉพาะกิจ การประชุมเอเปค 2003
พ.ศ. 2547	ดำรงตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่การทูต 7 กองสนเทศเศรษฐกิจ กรมเศรษฐกิจ
พ.ศ. 2548	ดำรงตำแหน่ง	ผู้อำนวยการกองอเมริกาเหนือ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
พ.ศ. 2550	ดำรงตำแหน่ง	อัครราชทูตที่ปรึกษา ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน
พ.ศ. 2552	ดำรงตำแหน่ง	อัครราชทูตที่ปรึกษา ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน